

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

תוכן עניינים

- א. ישראל ההולך לתרפות בין בהליכה בין בחזרה אסור ... ההיא
בישראל מומר דודאי אזיל ... עובד כוכבים ההולך ליריד בין בהליכה בין בחזרה
מותר ישראל ההולך ליריד בהליכה מותר בחזרה אסור ... אבל קשורין זה בזה
אסורין 1
- ב. נודות העובדי כוכבים גרודים חדשים מותרין ישנים ומזופפין אסורין
... ... הלכה למעשה ממלאן מים שלשה ימים ומערן ... מעת לעת ... אחד שלנו ואחד
שלם ... לא שנא נודות ולא שנא קנקנים 3.....
- ג. עובד כוכבים נותן לתוכן יין ישראל נותן לתוכן מים עובד כוכבים נותן
לתוכן יין ישראל נותן לתוכן ציר ומוריים ואינו חושש ... לכתחלה 6.....
- ד. קנקנים של עובדי כוכבים שהחזירן לכבשן האש כיון שנשרה זיפתן
מהן מותרין ... אפי' רפאי מירפא ... דלא נתר קינסא ... והלכתא כמאן דאסר 7.....
- ה. כלי נתר אין לו טהרה עולמית ... כלי מחפורת של צריף 8.....
- ו. דבר שאין מכניסו לקיום הוא משכשכן במים והן מותרין ... כיון דלא
בלעי טובא משכשכן במים ומותרין 8.....
- ז. כסי ... פעם ראשון ושני אסור ג' מותר 9.....
- ח. האי מאני דקוניא חירא ואוכמא שרי ירוקא אסור משום דמיצרף ואי
אית בהו קרטופני כולחו אסירי 11.....

דף לג.

**א. ישראל ההולך לתרפות בין בהליכה בין בחזרה אסור ...
ההיא בישראל מומר דודאי אזיל ... עובד כוכבים ההולך
ליריד בין בהליכה בין בחזרה מותר ישראל ההולך ליריד
בהליכה מותר בחזרה אסור ... אבל קשורין זה בזה אסורין**

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ההולך ליריד¹ שמוכרין שם ע"ז וצרכיה, מותר לשאת ולתת עמו בין בהליכה בין בחזרה, שאומרים אנו שהלך למכור בגדים או יין. אבל אם ידוע שמכר ע"ז אסור כיון שדמי ע"ז בידו².

אבל ישראל שהולך לשם בהליכתו מותר לישא וליתן עמו, בחזרתו אסור שאנו אומרים ודאי ע"ז מכר שם ודמי ע"ז ביד ישראל אסור, שאם בגד מכר או יין מכר כאן היה מוכרן לנו³, מה לו ללכת לשם אם לא בע"ז בידו.

כבר התבאר לעיל דף כט: ודף לב: שגוים ההולכים⁴ לחגם למרחוק⁵, בהליכה אסור לשאת ולתת עמהם משום דאזיל שם ומודה, ובחזרתם מותר שמה שהיה כבר היה. והוא שלא יהיו נקשרים וקבוצים חבורות חבורות יחד.

אבל אם הם בחזרה קשורים וקבוצות חבורות חבורות אף בחזרה אסור לשאת ולתת עמהם, שמתוך שהם עדיין קשורים וקבוצים יחד ניכר הדבר שדעתם לחזור שם שכן דרכם, ובחזרתם יודו להם.

וישראל ההולך עמהם לחגם בהליכה מותר לשאת ולתת עמו, דאף על גב שודאי לא טוב עושה שהולך עמהם אומרים אנו שמא חזר בו בדרך ולא ילך ויודה.

ובחזרה אסור דכיון דאביק ביה מיבק, כלומר כיון שהרגיל עצמו להתחבר בה ודאי דעתו לחזור וללכת שם ובחזרתו יודה לה.

ואם ישראל משומד הוא אסור בין בהליכה בין בחזרה, שנדבק בה מגוי והולך ומודה לה בהליכתו וגם בחזרתו, ובודאי דעתו לחזור ויודה בחזרתו.

¹ שו"ע ונו"כ יו"ד קמט ה

² כדלעיל סימן קמ"ד דדמי אלילים ביד עובד כוכבים אסור מסתמא אלא א"כ ידוע שמכרה שלא לקנות בדמיה אליל אחרת, וכ"כ בדרישה דלא כהעמ"ז שכ' ואפילו את"ל אליל מכר הא אמרינן לעיל דמי עבודת כוכבים ביד עובד כוכבים מותרים עכ"ל שנמשך אחרי דברי הרי"ף שהביא ב"י ואנן לא קי"ל הכי כמו שאמר בסיומן קמ"ד. ש"ך שם יג

³ ט"ז שם א

⁴ שו"ע ונו"כ קמח יא ובלבוש ש"ך וט"ז שם

⁵ נראה דלרבותא קאמר למרחוק דאפילו [הכי] בהליכה אסור. ט"ז ז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ב. נודות העובדי כוכבים גרודים חדשים מותרין ישנים ומזופפין אסורין ... הלכה למעשה ממלאן מים שלשה ימים ומערן ... מעת לעת ... אחד שלנו ואחד שלהם ... לא שנא נודות ולא שנא קנקנים

מכיון שכלים⁶ שמשתמשין בהן יין דרכם שאין משתמשין בהן יין אלא בצונן, וצונן אינו בולע⁷. לפיכך כל הכלים⁸ בין שהם של עור בין שהם של עץ ושל זכוכית⁹ ושל אבן ושל מתכת שנשתמש בהן יין נסך, אם לא הכניסוהו שם לקיום אלא משתמשין בהן לשעות¹⁰, מספיק להכשירם בשכשוך, כלומר שמשכשכן היטב במים ולא ביון, שלשה פעמים¹¹, להסיר היין נסך הנדבק עליהם מבחוץ, ומותרין, שהרי לא בלע לתוכן יין, בין שהיה תחילת תשמישן ביד גוי, בין היה ביד ישראל ונגע בהן גוי, וצריך שכשוך היטב.

במה דברים אמורים כשאינן זפותין, אבל אם הם זפותין¹² אפילו הלוקח אותן חדשים מן הגוים, אם דרכן לתת בהם יין בשעת זפיתה כדי למתק

⁶ שו"ע ונו"כ קלה א

⁷ לשון הלבוש שם ברור וידוע הוא שהכלים שמשתמשין בהן יין אין משתמשין בהן יין אלא בצונן, וכבר ידעת דצונן אינו בולע

⁸ ובכלים של הגת ששם מייצרים היין אם דרך הגוי בנת של אבן אפילו פעם אחת ואפילו שאינה זפותה, צריכה ניגוב ולא סגי בהדחה, דבגת שדרך בה החמירו טפי אפילו לפי שעה, מפני שמשנהין אותה ביון כל ימות הגתות והיו כמכניסו לקיום. כמבואר בשו"ע שם קלה א. ט"ז א לפי שמשתמשין בהם יין בשפע. ש"ך ב
⁹ של זכוכית אפילו במכניסו לקיום דיו בשכשוך כדלקמן סעי' ח' והבא חשוב של זכוכית בהדי אינך ואשמעינך דמזופתין בעי קילוף או עירוי ובקילוף מיהא סגי. דרכ"ב ב

¹⁰ עיין במחנה אפרים בהידושו להרמב"ם פרק י"א מהל' מאכלות אסורות דין י"ח שהוכיח מלשון הרמב"ם דכלים שאין מכניסין לקיום אפילו נשתמשו בהם העכו"ם כמה פעמים די בשכשוך שהרי הכוסות של עכו"ם אף על פי ששתה העכו"ם בו כמה פעמים סגי בשיכשוך עיין שם.

¹¹ גליון מהרש"א שם וכו"ב בס' דברי יוסף חלק ג' סי' תתק"ז מדברי כמה פוסקים דבעינן גם ג' הדחות ומ"ש המחבר בלשונו שיכשוך היטב היינו ג' הדחות.

¹² כג' ר"ת ותוספתא נודות העובדי כוכבים גרודים מותרים חדשים זפותין אסורין קנקנים של עובד כוכבים חדשים מותרין ישנים מזופתין אסורין ופי' גרודים אפילו היה בהן זפת ואפילו ישנים רק שנקלף הזפת מותרין אבל זפותין שלא נקלף עדיין אפי' חדשים אסורים קנקנים חדשים ולא היה בהן זפת כלל שניכר שלא היה בהן יין מעולם מותרים ישנים ומזופפין פי' ישנים או מזופפים אפילו נראה חדש כיון שמזופף אינו ניכר והטעם של קנקנים כיון שמכניסו לקיום אפילו לפי שעה כו' וצריך עירוי ועתוס' ורא"ש. ביאור הגר"א שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

מרירתו של זפת אין מספיק שבשוך, שעל ידי הזפיתה בולע היין בכלי מעט¹³, וצריך לקלוף הזפת ולשבשכו.

וזהו בזמן הגמ' שהיו נותנים יין בזפת שאז אינו ניכר אם נתן בהם יין אחר הזפת, אך בימינו כל זמן שהם חדשים מראיתן צהוב עד שיתנו בהם יין לפיכך יכול לקנות מהם כל זמן שהם צהובין¹⁴.

והוא הדין בכלים שלנו שיש חילוק בין זפותים לאינם זפותים שגם בזפותים שלנו שנגע בהן הגוי בעוד היין טופח על מנת להטפיח עליהם¹⁵, שהיין נבלע בזפת וצריך לקולפו ולשבשכו, וכל שכן אם הם ישנים שנתיישנו ביד גוי בתשמיש יין, שקולף את הזפת ומשבשכן.

ואם אינו רוצה לקלוף ממלאן מים ושורן בהם יום שלם ומערן, ויעשה כן ג' ימים זה אחר זה ביחד ע"ב שעות, אפילו אינם רצופים¹⁶, ומותרין, שהמים בשרייתן מקלישין בהם טעם היין עד שנפסד.

וכן יכול לנגבן¹⁷ וי"א¹⁸ שרק בכלים שאין הנם חריצים, והניגוב כלומר שאם הם לחין אפילו מיינ מקנחן היטב באפר עד שתהא נגובה, ואחר כך מדיחן במים להעביר האפר, ואחר כך חוזר ומקנחן באפר פעם שנייה וחוזר ומדיחן במים שנית.

ואם הם יבשים מקדים תחילה מים ואחר כך מקנחן באפר, דקינח באפר בכלי יבש אינו מועיל, לכך צריך ללחלחו תחלה במים ואחר כך לקנחו באפר, ואחר כך מדיח את האפר במים וחוזר ומקנחו באפר פעם שנייה ואחר כך חוזר ומדיחן במים.

¹³ שהזפת מבליע היין לא שהאיסור משום היין שהם נותנים בשעת הזפיתה שאותו היין הוה כמשליך לאיבוד אלא שאח"כ נותנים בהם יין ואינו ניכר כ"כ ב"י בשם התוספות

¹⁴ כן כתב הטור בשם ר"י דוקא בימיהם שהיו רגילין ליתן יין בזפת שאז אינו ניכר אם נתן בהם יין אחר הזפת אבל האידנא שאין רגילין ליתן בהם יין בשעת זפיתה כל זמן שהם חדשים מראיתן צהוב עד שיתנו בהם יין לפיכך יכול לקנות מהם כל זמן שהם צהובין עכ"ל. ועיקר האיסור בימיהם הוא כשנתן יין בשעת זפיתה משום שאחר כך לא יהא ניכר באם נתן בו יין וכלי שהוא מוזהב מבליע בכלי טפי. ט"ז שם ב, ש"ך ג

¹⁵ ובלאו הכי אין בו כח לאסור וכמ"ש סימן קכ"ג סעיף י"ז לענין החרצנים. ט"ז שם ה, ש"ך ו

¹⁶ גל' מהרש"א שם

¹⁷ כמבואר השו"ע קל"ח י בדין כלי גת וכל שכן הכא דפשוט הוא בכל הפוסקים דכלים שבגת חמירי שטרודים ביין, ומה שלא הזכירו בשו"ע כאן דנקט הכשר זה דעירויו לפי שהוא מועיל בכולן אפי' בכלי עץ אבל באמת בכלי אבן מועיל ניגוב הנזכר בסימן קל"ח סעיף א' לענין גת וכ"ש בשאר כלים אם שייך בהו ניגוב.

¹⁸ ביין המשמח ס"ק ד' מ"ש ע"ד הט"ז בזה והשיג ע"ד והעלה דאין לסמוך להקל בזה אלא בדלית ב' פולי אבל אם יש בו בקעים לא מהני ניגוב וכיון שכ' הרא"ש דסתם כלים זפיתין אית בהו פולי ע"כ צריכין לדקדק בזה עיין שם ועי' בס' מקור מים חיים שהאריך ג"כ לתמוה ע"ד הט"ז בזה והניחו בצ"ע

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

יש אומרים דבכלים שלנו שהיה משקה היין טופח עליהם ונגע בהן גוי, אף על פי שראינו שהיה בו יין לפנינו וכ"ש כלי עובד כוכבים דאינו יודע¹⁹, אם הם של עץ ואבן או מתכת ושכשכן אפילו הם זפותים, ועבר ונתן בהם יין בלא קליפה ובלא עירוני שלשה ימים, אין לאסור בדיעבד כיון ששכשכן, ובהפסד מרובה יש להקל²⁰.

במה דברים אמורים בשל עץ ואבן ומתכת שהם קשים ואין הזפת מבליע לתוכן, אבל של עור זפותים²¹ צריכין עירוני ג' ימים ואין מועיל בשכשוך אפילו בדיעבד, לפי שהן רכין והזפת מבליע היין בהן יותר, לפיכך צריכין עירוני.

ובכוסות שלנו שפינה הגוי מעל השולחן מהני שכשוך כיון שאין דרך ליגע כ"א מבחוץ ואפילו את"ל שנגע בפנים אין מהדרך ליגע כ"א בשפת הכוס מלמעלה ולא בשוליו ויש ספק שמא אותו חלק של שפת הכוס מלמעלה לא הי' בו טופח ע"מ להטפוח²².

נודות²³ שאינן זפותין אין חשובין מכניסין לקיום ואינם צריכים עירוני, שאינם עשויים להכניס בהן יין לקיום, אלא להוליך בהן יין מהגת לחבית.

אבל חימת של סוחרים שמוליכין עמהן הולכי דרכים מלאים יין לשתותו בדרך, אף על פי שאין מכניסין בו יין לקיום ג' ימים, דלפעמים שותים ומערים אותם ביום אחד או פחות, מכל מקום כיון שהיין שוהא בהן קצת ונתון בהם תמיד, שמיד שמעריין זה חוזרין וממלאים אותו יין אחר, דינו כמכניסו לקיום, שיתבאר להלן שעל ידי כך בולעין הרבה.

אבל כוסות אף על פי ששותין בהן תדיר, מכל מקום אין היין שוהא בהן תמיד שהרי דרכו להתרוקן בין הסעודות, ובסעודה ממלאו לפי שעה ושותהו וחוזר וממלאו ושותהו, הילכך אין להם דין מכניסין לקיום.

¹⁹ ש"ך ה

²⁰ בש"ך ט כתב ומותר בשתייה והיינו לדין הש"ס אי נמי מיירי כשאין ס' אבל יש ס' פשיטא דבכל ענין שרי לדין דקי"ל סתם יינם בס' ומסתמא יש ס' נגד קליפת הכלי שלא נאסר אלא כדי קליפה. והש"ך לשיטתו קלז ט, ועיין ביין המשמח ס"ק ו' שכ' דלפי מ"ש להלן שם דמשערין נגד כל הזפת א"כ י"ל דמסתמא אין ששים נגד כל הזפת וגם נגד קליפת הכלי

²¹ לבוש וט"ז ו, ש"ך שם ז

²² עי' בשו"ת ויאמר יצחק חיו"ד סי' נ"ב. מובא בדרכ"ת י

²³ שו"ע ונו"כ שם ט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ג. עובד כוכבים נותן לתוכן יין ישראל נותן לתוכן מים עובד כוכבים נותן לתוכן יין ישראל נותן לתוכן ציר ומוריים ואינו חושש ... לכתחלה

כלים האסורים²⁴ מחמת יין של גוים²⁵, אעפ"י שאסור ליתן בתוכן יין כמו שהתבאר, מכל מקום מותר ליתן בתוכו בין מים בין שכר ושאר כל מיני משקין אעפ"י שרוצה לשתות, לפי שהיין פוגם אותם ולא גזרינן בהו משום שמא יתן בהן יין²⁶, ובלבד שידיח בתחלה ליכלוכי היין שעל פני הכלים²⁷. ויש מתירים²⁸ רק באקראי בעלמא.

וכל שכן שמותר למלוח בשר באותו כלי שנאסר מחמת יין אף על פי שהכניסו בו לקיום²⁹. שאין מלח מפליט כלי³⁰. ועוד, שאי אפשר לבא לידי

²⁴ שו"ע ונו"כ קל"ד

²⁵ נ"ל פשוט אפילו אם המשקין נשתהים שם מעל"ע מותר דהא הטור כתב הטעם כיון שהיין פוגם אותם ואף על גב דבשאר דוכתי קיימא לן נותן טעם לפגם אסור לכתחלה שאני הכא דנבלע בצונן ואף על גב דכתבתי לעיל סימן ק"ה סעיף א' בשם ד"מ דאם שהו בו יין מעל"ל אסור לתת לאותו כלי אפילו צונן מעל"ל אפשר דאיהו קאמר על יין ממש ואו"ה מיירי בסתם יינם דביי"נ הקילו, אלא כיון דהטעם לפגם ומדרבנן אסור לכתחלה בשאר איסורים משום גזירה כדאיתא סוף עבודת כוכבים וסתם יינם אין אסור אלא מדרבנן הוה גזירה לגזירה טעם לפגם משום שבתו ושבת גופיה הוא מדרבנן. מ"ז שם ז' וכעין זה בש"ך יז

²⁶ ואין זה מבטלין איסור לכתחלה, כיון שפליטתן מועטת ואי אפשר לבא לידי נתינת טעם במשקין,

²⁷ דכולי האי אין להקל לבטל האיסור בעין לכתחילה אעפ"י שהוא דבר מועט.

²⁸ ולא גזרינן משקין אטו יין משום דאקראי בעלמא הוא ש"ס ולפ"ז אסור ליתן בהם משקין דרך קבע, ש"ך מז' אולם עיין בפר"ח שם שכתב ולא דק בלשון הש"ס, דאקראי בעלמא איתמר בש"ס בההוא דרמא ביה חמרא דאעפ"י כן לא גזרינן משום דאקראי בעלמא הוה כההוא עובדא ודוק וברור, וכן בכנה"ג בהנחות ב"י אות כ"ג שהשיג על הש"ך בזה והעמים בדברי הג"מ דלא גזרו על שאר משקים אפילו נתנו בהם דרך קבע עיין שם וכ"כ בחכמת אדם כלל פ"א סעי' י"ב במוסגר עיין שם

²⁹ בב"ח אוסר לכתחילה אך הט"ז ח' כתב להתיר. וכן בש"ך יז' כתב להתיר דעיקר הטעם שכיון דקי"ל דמותר לתת בהן שכר ושאר משקין יהי' הטעם מה שיהיה כ"ש דמותר למלוח בהן ונהי דלא קי"ל כטעמים של הרשב"א מכל מקום ודאי הדין אמת ואם נאמר דהטעם הוא כמ"ש הטור משום שהיין פוגם אותן וכ"כ הרא"ש הטעם דיין הנפלט לתוכה פגום הוא מעיקרא א"כ כ"ש מלח דמבטל טעמא דחמרא ואדרבה שכר ומשקין אין מועילין להכשיר הכלי ומי מלח עזין מועילין

³⁰ בב"ח הוקשה לו על טעם הראשון דהא קיימא לן בסימן ק"ה דלכתחלה אין למלוח גבינות בדפוסי העובדי כוכבים וזה לא קשה מידי שלחכי הוסיף הטעם אחר לומר את"ל שמפליט. מ"ז שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

נתינת טעם שאינו אלא איסור משהו³¹, ועוד, דאידי דטרוד לפלוט דמא לא בלע³². אולם לבשל בתוכם יש אוסרים ויש מתירים³³.

וכל זה בבלע בצונן, אך אם בלע על ידי בישול³⁴, כגון שבשלו בו סתם יינם לעשותו יי"ש אין להתיר לבשל.

דף לג:

ד. קנקנים של עובדי כוכבים שהחזירן לנכשן האש כיון שנשרה זיפתן מהן מותרין ... אפי' רפאי מירפא ... דלא נתר קינסא ... והלכתא כמאן דאסר

³¹ בב"ח הקשה שמה שלמד הרשב"א מזה לכל האיסורים שנבלע מועט בכלי גדול שמותר להשתמש בו בהיתר מרובה כמ"ש סי' קכ"ב סעיף ה' ואין פסק זה הלכה קיימת עיין בסימן צ"ט סעיף ז' אלא כדעת הטור שאוסר מכל מקום עיין במ"ז שם שיישב היינו דוקא בשאר איסורים אבל בבליעת יי"נ לא דהרי גם הטור עצמו שחולק עם הרשב"א בזה בשאר איסורים כתב הוא עצמו ביין נסך כאן להקל.

³² א"ל הא לא מהני סברא זו דאגב דטריד לפלוט אלא גבי דם אבל לא בבליעת שאר איסור כגון נבילה וכיוצא בו שנאסר הבשר שנמלח עמו כמבואר סימן ס"ט דכבר העתיק ב"י בסימן ק"ה בסוף תשובת הרשב"א זאת והוסיף שם טעם אחר וז"ל ועוד דלא בלע אלא דבר המסתבך כשומן או ציר אבל דם דשריק וא"נ פליטת היין לא עכ"ל הרי לפנינו דהשוה פליטת היין לדם. מ"ז שם ב

³³ עי' בס' חדרי דעה שכ' נראה פשוט דדוקא במשקין נפגם הטעם אבל לבשל בהם תבשיל ואוכלין ודאי משביח טעם היין ואוסר והביא דא"י לדבריו עיין שם ועי' בשו"ת דברי מנחם סי' ט"ז מ"ש בדין זה וסיים דכיון שהם כלים שדרך להשתמש בהם רק בצונן ובליעתן אינו אלא דבר מועט ודרך להשתמש באותן הכלים בשפע לכן פשוט דמותר בלי שום פקפוק עיין שם ולפי טעמי ההיתר מבואר דאפילו לבשל בהם תבשילין מותר דסוף כל סוף כיון שלא נבלע בהם סתם יינם רק בצונן ובליעתן הוא דבר מועט ודרך להשתמש בהם בשפע ממילא דאפילו משתמש בהם אח"כ היתר בבישול שרי וצ"ע. ומתשובת נוב"י להלן משמע שאין איסור בבישול בבלע בצונן.

³⁴ י' (בתשובת נו"ב תניינא חיו"ד סי' נ"ח) שנשאל ביורה שבשלו בו יי"ש של סתם יינם אם מותר לבשל באותו יורה יי"ש של תבואה והשיב דלכתחלה ודאי אסור ואין ללמוד היתר ממ"ש בסימן קל"ד מותר למלוח בהם ומשמע דאפילו חומץ וציר מותר ליתן בהם ולא אמרינן שהחריפות משוי לשבח וא"כ אפילו יי"ש מותר ליתן לכלי היין דכל זה אם נבלע בצונן אבל אם בישלו יין של עובד כוכבים בכלי ושוב בשלו בו שאר משקים יש לאסור ואפילו אם היה לדון בזה ולמצוא מקום להקל מ"מ בנ"ד יש לאסור שכיון שעשו מיין האסור יי"ש שוב אינו טעם קלוש רק טעם לשבח בשאר משקים ובפרט ביי"ש אמנם מה שכבר נעשה בתוכו כיון שהוא הפסד גדול יש להתיר דקיי"ל בהפסד גדול לא אמרינן חנ"נ בשאר איסורים וידוע דכשנותנים החרצנים והשמרים לתוך היורה נותנים ג"כ מים הרבה וא"כ היורה בולעת היתר ואיסור וכששורפים שוב שם היי"ש מהתבואה לא בעינן ס' רק נגד חלק מהיורה ע"ש עוד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

כלי חרס³⁵ שהסיקן מבחוץ שהחזירם לכבשן ונתלבנו, אפילו לא השתם בתוכו עד שנשר הזפת אלא שנרפה שרי, דכיון שהסיקם כל כך מבחוץ עד שנרפה זפתן מבפנים, הרי ודאי נתלבן כל החרס ונשרף טעם היין שבו³⁶.

אבל אם הדליק אש בתוך הכלי אפילו נתחמם עד שנשר הזפת לא מהנישהרי אפשר לזפת להימם והחרס עדיין לא נתחמם, אלא אם כן הסיקן כל כך עד שעבר חומם לצד חוץ עד שהיד סולדת בו.

לפיכך קודם נתינת הגחלים בוערות בתוך הכלי יסבב הכלי מבחוץ בחוט ואם ישהה הגחלים בתוך הכלי עד שישרוף החוט מבחוץ דיו³⁷.

ה. כלי נתר אין לו טהרה עולמית ... כלי מחפורת של צריף

כלי נתר³⁸ והם³⁹ העשויים ממחפורת של צריף שקורין אלוין⁴⁰, טבען הוא לבלוע הרבה יותר מכלי חרס, ואין להם טהרה עולמית, אפילו ביישון י"ב חודש, ואפילו באין מכניסין לתוכו לקיום. ואפילו היה תחילת תשמישן ביד ישראל, אין אומרים כבר שאבו ושבעו, דלעולם אינן שבעין ובולעין בכל עת⁴¹.

ו. דבר שאין מכניסו לקיום הוא משכשכן במים והן מותרין ... כיון דלא בלעי טובא משכשכן במים ומותרין

³⁵ שו"ע ונו"ב קלה יד

³⁶ לבוש משמע דהוא כלבון, ובט"ז שם יז כתב דהא נתחמם החרס יפה והוה כהגעלה.

³⁷ עי' בכנה"ג בהגהות ב"י אות מ' שהביא מתשו' רא"מ חלק א' סי' מ"ג דין זה הלכה למעשה

³⁸ שו"ע ונו"ב קלה ה

³⁹ כתבו התוספות [בעבודת כוכבים דף ל"ג ע"ב] דתרי גוויי נתר וזה אינו דפ"ק דשבת דקאמר כלי נתר וכלי חרס טומאתן שוה ויש עוד נתר שלישי שאין עושין ממנו כלים אלא מכבסים בו כלים עיין שם. ש"ך יז

⁴⁰ וכ"כ הריב"ש סימן ת"ן והברטנורה רפ"ב דכלים שהוא הנקרא אלו"ם אבל הרמב"ם שם סתר בארוכה דברי האומרים כן ופי' שהוא הנקרא טפל בלי ערבי. ש"ך יח

⁴¹ עי' בשו"ת חכם צבי סי' פ"א שכ' דהחזרה לכבשונות בודאי מהני גם לכלי נתר עיין שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

כלים שדרך להכניס בהן יין לקיום⁴² בלעי טפי, מפני שנשתהא בהן היין הרבה, לפיכך צריכין מילוי ועירוי ג' ימים מעת לעת, בין שלקחם ישנים מן הגוים בין שהם שלנו ונשתמש בהם הגוי, אפילו לא נשתמש בהן הגוי אלא לפי שעה⁴³, שכיון שהיא כלי שדרך להשתמש בו לקיום לא פלוג רבנן, וגזרו בו אפילו לא נשתמש בהן הגוי אלא זמן מועט, ומיהו מילוי ועירוי סגי להם אפילו הם זפותים ואין צריך לקלוף הזפת תחלה קודם העירוי.

יש מי שאומר⁴⁴ שלא החמירו בשביל שמכניסו לקיום אלא בכלי חרס בלבד, ויש מוסיפין גם של עץ ושל עור, ויש שמוסיף גם של אבן ושל מתכת, וכן ראוי לנהוג להחמיר.

אבל בשל זוכית לדברי הכל אין מחמירין מחמת שמכניסין בהן לקיום, מפני דשיעי וקשין הן, ובליעתן מעוטה מכל הכלים.

וכל כלי שדרך להניח לעמוד היין בו שלשה ימים מיקרי מכניסין בו לקיום, ולכן נתנו בו שיעור העירוי גם כן שלשה ימים, דכל דתיקון רבנן בעין דאורייתא תיקון⁴⁵. מיהו אפילו אם עמד בו היין יותר מג' ימים אין צריך בעירוי יותר מג' ימים, דקים להו לחכמים ז"ל במה שבלע בג' ימים שבע ושוב אינו בולע יותר.

ז. כסי...פעם ראשון ושני אסור ג' מותר

⁴² שו"ע ונו"כ שם ז' ובש"ך כא אבל אם ידוע שעמד בהן יין ג' ימים לא מהני ליה עירוי דה"ל כבוש כמבושל בדלקמן ס"ק ל"ג ובעט"ז משמע דאפילו ידוע שעמד בו יין ב' ימים זה אח"ז סגי בעירוי ע"י במ"ז להלן סי' קל"ז ס"ק ז' ובשו"ת חכם צבי סי' ע"ו שחולקים על הש"ך ודעתם דאפילו מכניסו לקיום ימים רבים אינו כמבושל וסגי בעירוי וכן נראה דעת הפר"ח לעיל סי' צ"א ס"ק ג' עיין שם וע"י בס' ערך השלחן אות יו"ד מה שהאריך בזה והביא כן גם בשם הרב מחנה אפרים והעלה שכן עיקר לדינא כדעת הט"ז והפר"ח והחכם צבי והמחנה אפרים עיין שם:

⁴³ דוקא בנשתמש בהן אבל אם נגע בהם בשעת טפיחה לא נאסר דגזרו משום שמא ישתמש בהם העובד כוכבים ויכניס בהן לקיום ויהיה כבוש. ש"ך שם כבו דלא כט"ז טו ועיי"ש בנקה"כ

⁴⁴ שו"ע ונו"כ שם ח'

⁴⁵ וגבי הגעלה דאורייתא בכלי מדין מצינו בכל הכלים כאיסורו כך הכשירו, דכבולעו כך פולטו, דכתיב [במדבר לא, כג] כל אשר יבא באש תעבירו באש וגומר, הכי נמי גבי עירוי אמרו כיון שהיין נבלע בו ג' ימים זה אחר זה הכי נמי יהיה התירו, דמיקלש טעמו ע"י המים בג' ימים עד שנפסד הטעם מן הכלי.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

כלי חרס⁴⁶ מפני שדרך לבלוע הרבה בטבען אפילו בצונן, ואפילו אין מכניסו בו לקיום⁴⁷, לפיכך משתנה דינה משאר כלים. שהוזכרו לעיל כיצד, אם נשתמש בהן הגוי כל זמן שלא שבעו לבלוע שעדיין הם בולעים, צריכין מילוי ועירוי ג' ימים אפילו אינם זפותים.

ומאימתי שבעו, מפעם שנייה ואילך⁴⁸. לפיכך אם נשתמש בהן הגוי יין פעם ראשונה ושנייה לב"ע צריך מילוי ועירוי⁴⁹.

ואם נתן בהם תחלה מים ג' פעמים ואחר כך נתן בו יין ונגע בו גוי סגי בשכשוך, דשוב לא בלע בו היין אלא משכשך ממנו מה שנדבק בו מחוץ. אולם אם היה בו מע"ל אין חילוק בין שבעו ללא שבעו אלא לעולם צריך מילוי ועירוי⁵⁰.

אבל אם לא נתן בהם מים אלא ב' פעמים ואחר כך נתן בהם יין ונגע בו הגוי, יש אומרים שצריך עירוי שעדיין לא שבע כל צרכו ובלע מעט גם בפעם ג'.

ואם נתן בהם מים פעם אחת ושהו בהם שעה גדולה בכמו רביע היום⁵¹, הרי בלע הרבה מים והוי כמו נתן בהם מים ג' פעמים⁵².

ואם הם זפותים, אפילו נשתמש בהם הגוי הרבה פעמים במים ואחר כך נשתמש בהם ביין, צריך לקלף הזפת או מילוי ועירוי, מפני שעל ידי הזפתה הוא בולע לעולם, כיון דשל חרס הוא עלול לבלוע יותר, ואפילו בשלנו שנגע בהן הגוי בעוד משקה היין טופח

⁴⁶ ש"ע ונו"כ קלה ד

⁴⁷ לבוש וש"ך יא

⁴⁸ בס' קהל יאודה משמע לי דלא בעינן ב"פ אלא דוקא כשנשתמש בהו בצונן אבל בחמין אפילו בפעם א' שבע הוא לבלוע

⁴⁹ ואף על גב דלענין הגעלה קי"ל שאין הגעלה לכלי חרס שאינו יוצא מידי דופיו לעולם, שאני הכא גבי הכשירו מ"יין נסך שתשמישו ע"י צונן, עירוי המים מקלישין טעם היין שבו עד שאין בו עוד טעם יין אלא טעם מים, ואינו אוסר עוד היין שמשמשין בו שאינו נותן בו טעם כלל. לבוש וש"ך יב

⁵⁰ ש"ך שם יג

⁵¹ כב"י דדוקא באין מכניסו לקיום אבל במכניסו לקיום אפילו לא נתן בהם העובר כוכבים יין אלא לפי שעה צריך עירוי אבל הב"ח כ' דבכלי חרס אפילו במכניסו לקיום היכא דכבר שבע לבלוע ביד ישראל א"צ עירוי כשנשתמש בו עובר כוכבים אח"כ אלא סגי ליה בשכשוך וכל זמן שאינו שבע לבלוע ביד ישראל אפילו לא נשתמש בו העובר כוכבים אלא לפי שעה נמי צריך עירוי

⁵² כתב הש"ך קשה הא מתחלה כ' דמפעם ב' ואילך שבעו ונ"ל דסבירא ליה דדוקא ביין שבעו מב' פעמים ולא במים, ועי' ביין המשמח ס"ק ח' שהשיב ע"ד הש"ך בזה דאדרבא מסתברא דמים נבלעים ביותר לפי שהם דקים כדאיתא בפרק ד' משנה ט' דסוכה וכן לענין הגעלה קי"ל באו"ח סי' תנ"ב דמים מבליעים ומפליטים יותר מכל המשקין ועיי"ש במ"ש בזה וסיים ולענין דינא נראה עיקר כדעת רוב פוסקים דלא צריך נתינת מים רק שני פעמים

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

עליהם הוי דינא הכי לכתחלה. מיהו בדיעבד שנתן בהן יין אחר שכשוך בלא עירו, דינן ככלי אבן ועץ כמו שנתבאר למעלה⁵³.

ח. האי מאני דקוניא חיורא ואוכמא שרי ירוקא אסור משום דמיצריף ואי אית בהו קרטופני כוליהו אסירי

כבר התבאר במסכת פסחים דף ל: ובכתובות דף קז: שבעבר כלי חרס המצופים באבר או ברתוכי זכוכית היה חילוק בדין הכשרתם ממה היו עשויים, אולם כיום כל כלי חרס ואפילו המצופים בהיתוך זכוכית דינם ככלי חרס שאין להם הכשרה לעולם אם בלעו איסור⁵⁴.

וכלי אמייל⁵⁵ נתפשט המנהג עפ"י גדולי הפוסקים להתירו בהגעלה לענין שאר איסורים, והמחמירים יגעילוהו ג' פעמים, ולענין הכשרו לפסח עקב חומרת חמץ שאיסורו במשהו, נתפשט המנהג להחמיר לא להגעילו או ללבנו.

כלי פורצלן⁵⁶ דין כלי חרס יש להם ולא כלי זכוכית. וכן נתפשטה ההוראה בכל תפוצות ישראל שאין מועיל הכשר והגעלה לכלי פורצלן. אמנם במקרים של הפסד מרובה וכשיש עוד צדדים להקל נוהגים לסמוך על המקילים ולהכשירם ע"י הגעלה שלש פעמים, וכן אם נאסרו באיסור דרבנן או שנאסר ע"י כלי שני, כגון צלחות מפורצלן הוא הפ"מ מתירים ע"י עירו רותחין עליהם שלש פעמים⁵⁷, ויש בעלי הוראה המחייבים גם להניחן בלא שימוש י"ב חודשים, והכל לפי ראות עיני המורה.

⁵³ רש"י כתב דאפילו לכתחלה נוהגין להתיר לשתות בו ול"ד לכלי עץ דבס"א דכלי חרס הואיל ושבעים כבר לא בלעי והט"ז פוסק כהרמ"א דדוקא דיעבד ודלא כמהרש"ל

⁵⁴ עיין שו"ע ונו"כ תנא כג

⁵⁵ שו"ת שבה"ל ח"ב סי' מ"ג, שו"ת חשב האפוד ח"א סי' קי"ז שכן נתפשט המנהג, ובמקום שנתקלף שכבת האמייל יש לנקות שם היטב או ללבן שם ליבון קל.

⁵⁶ עיין באריכות בדרכ"ת יו"ד סי' קכ"א סקב"ז ושדי חמד מערכת ה' אות ל' ויסודי ישורון ח"ו עמ' קמ"א.

⁵⁷ בפמ"ג יו"ד סי' ק"ג ש"ד סק"ז בשם דבר שמואל מקיל בפורצלן בהפ"מ להכשירו לאחר כ"ד שעות, והוא חולק עליו ואוסר אפילו באיסור דרבנן, ובפתיחה לאו"ח בהנהגת השואל והנשאל סי' ג' סקב"ז מתיר בנבלע איסור דרבנן והוא הפ"מ. ועיין שו"ת בית שלמה יו"ד סי' קפ"ו שעמד על סתירה זו ומת' דיש נפק"מ בין איסור דרבנן שיש לו עיקר מן התורה כבשר שלא נמלח ונתבשל, ובין איסור דרבנן שאין לו עיקר מה"ת כגבינות עכו"ם, וע"ע בפמ"ג יו"ד סי' צ"ג ש"ד סק"ג. וע"ע שו"ת מהר"ם שיק יו"ד סי' קי"ג בנאסר מעירו שנפסק הקילות להתיר ע"י עירו רותחין ג"פ, ובשו"ת דובב מישרים סי' מ"ג דן לענין אם נאסר בכבוש מעל"ע, וע"ע שו"ת קנה בושם ח"א סי' נ"ז ומקראי קודש פסח ח"א סי' פ' ושו"ת יבי"א ח"א יו"ד סי' ו'.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

